

Гуцульська гражда

Виконала: студентка гр. АМ-22-1
Левицька Марія

Гуцульська ґражда: Дім-фортеця в серці Карпат.

ґражда — це цілий комплекс житлових і господарських будівель, з'єднаних по периметру високою зрубною стіною. Це замкнутий двір, що є класичним зразком народного будівництва українських горян.

Ми розглянемо садибу середини XIX століття із села Криворівня, що зараз зберігається у львівському музеї.

Замкнутий світ: Архітектурна концепція ґражди.

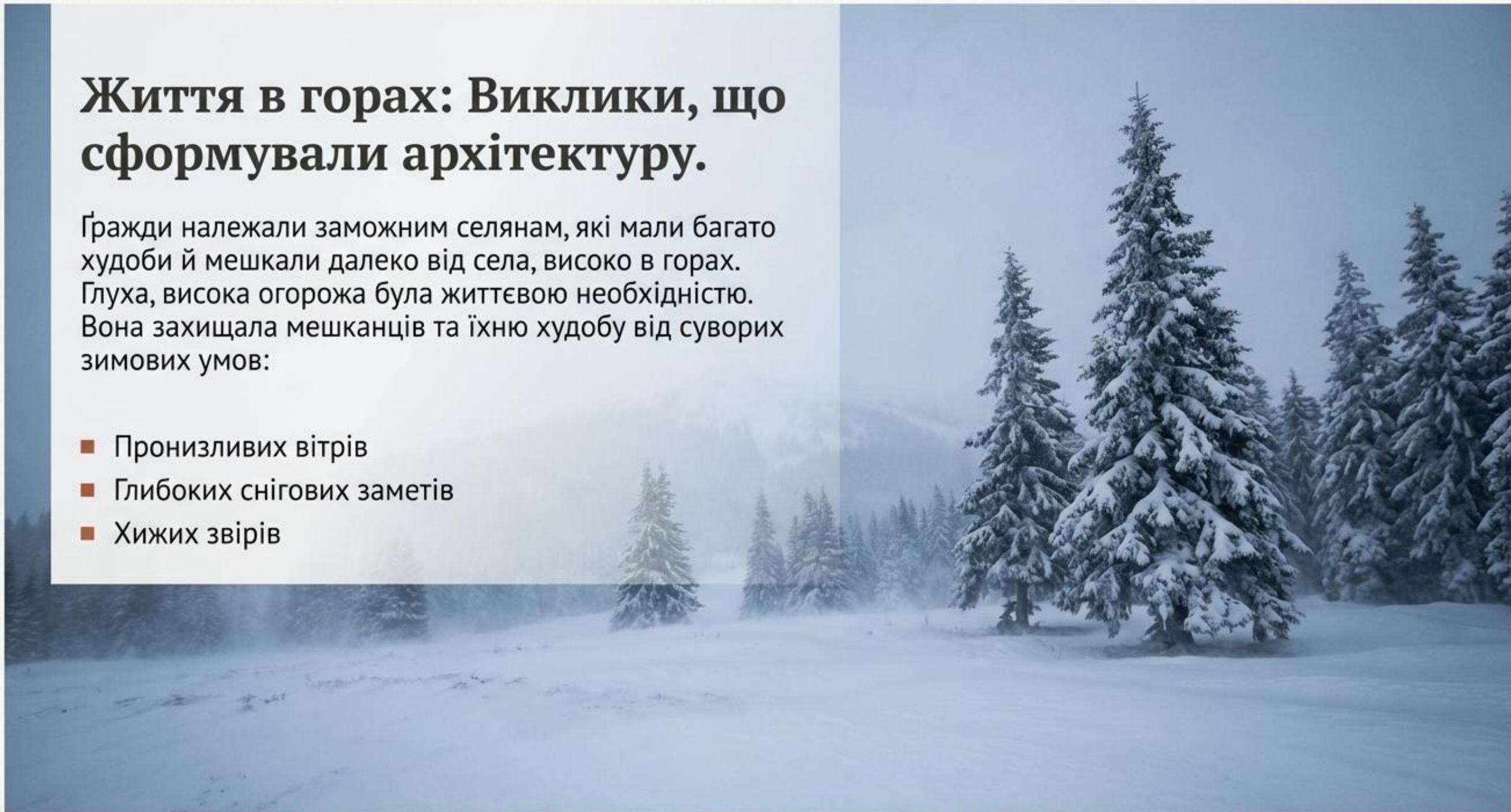
В основі ґражди лежить прямокутний, майже квадратний двір, повністю оточений будівлями та глухою стіною. Зовнішні стіни споруд є частиною огорожі, а проміжки між ними заповнює зруб (власне, «ґражда»). Це створює єдиний, монолітний периметр.

Життя в горах: Виклики, що сформували архітектуру.

Гражди належали заможним селянам, які мали багато худоби й мешкали далеко від села, високо в горах. Глуха, висока огорожа була життєвою необхідністю. Вона захищала мешканців та їхню худобу від суворих зимових умов:

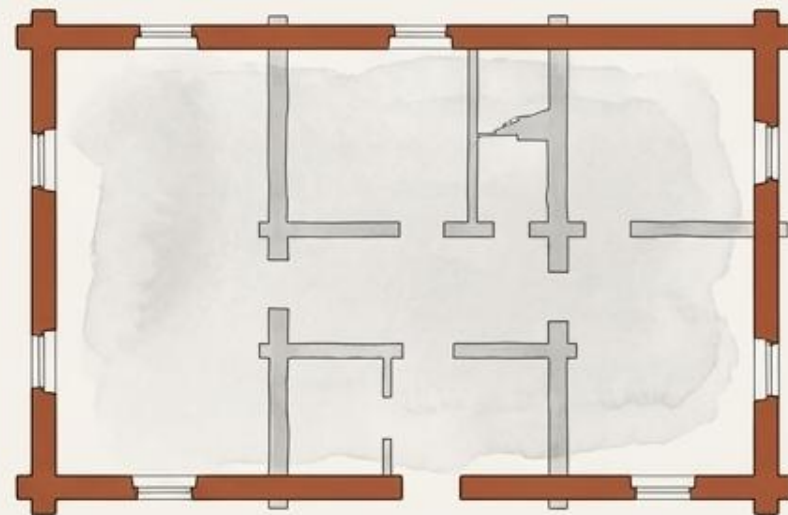
- Пронизливих вітрів
- Глибоких снігових заметів
- Хижих звірів

Стіни, що захищають: Периметр ґражди.

І зруби будівель, і огорожі-ґражди рублені з дерева, мають однаковий діаметр колод та спосіб кріплення на кутах. Це створює враження цілісної, неприступної стіни, що надійно захищає внутрішній простір.

Внутрішній двір: Серце господарства.

Пройшовши крізь браму, потрапляєш у затишний внутрішній двір. Його, як правило, вимощували кам'яними плитами. Гражда з Криворівні має два входи з протилежних боків:

- **Брама:** головний, ширший вхід.
- **Хвіртка:** менший вхід для людей.

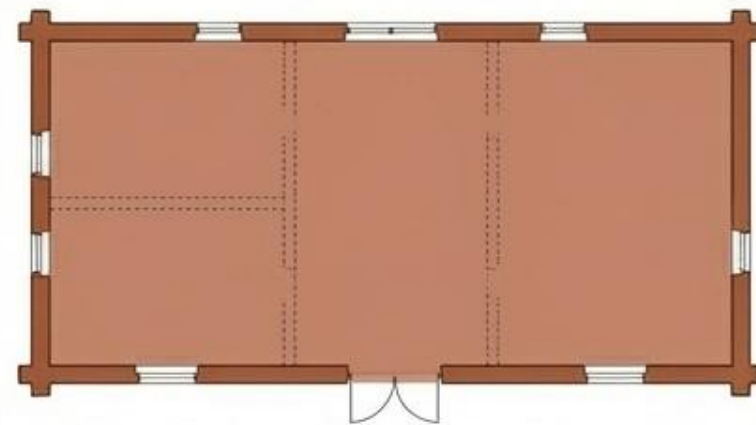

Житловий простір: Гуцульська хата.

Найголовніша частина ґражди – це звичайна гуцульська хата. Вона складається із двох житлових кімнат, які розділені посередині просторими сіньми.

Хороми – так називали центральні, просторі сіні, що слугували вхідною та сполучною зоною хати.

Зберігання припасів: Комора-кліть.

До житлової хати з правого боку прилягає комора, де зберігали продукти та цінні речі. Це приміщення було невід'ємною частиною господарського комплексу.

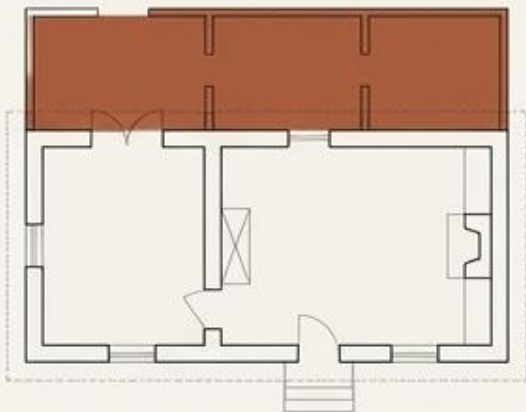
Кліть — традиційна назва комори або сховища в дерев'яній архітектурі.

Живе утеплення: Притули для овець.

Позаду хати, під спільним дахом, розташовувалися «притули» — загони для овець. Таке розміщення мало подвійну функцію:

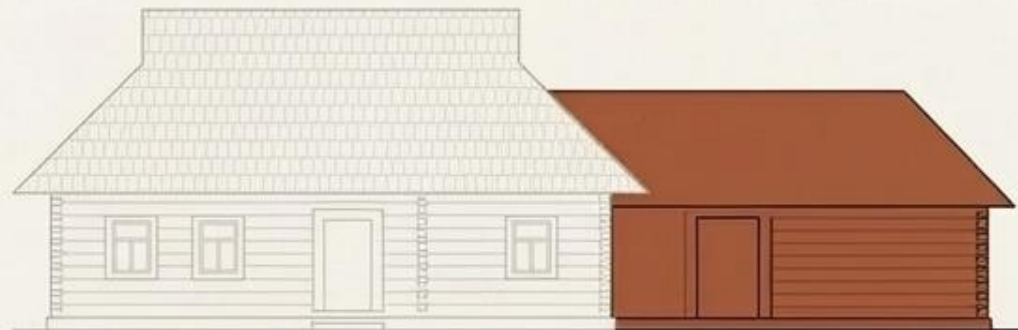
1. **Зручність:** легкий доступ до худоби з двору.
2. **Ізоляція:** тепло від тварин додатково утеплювало житлову частину будинку взимку.

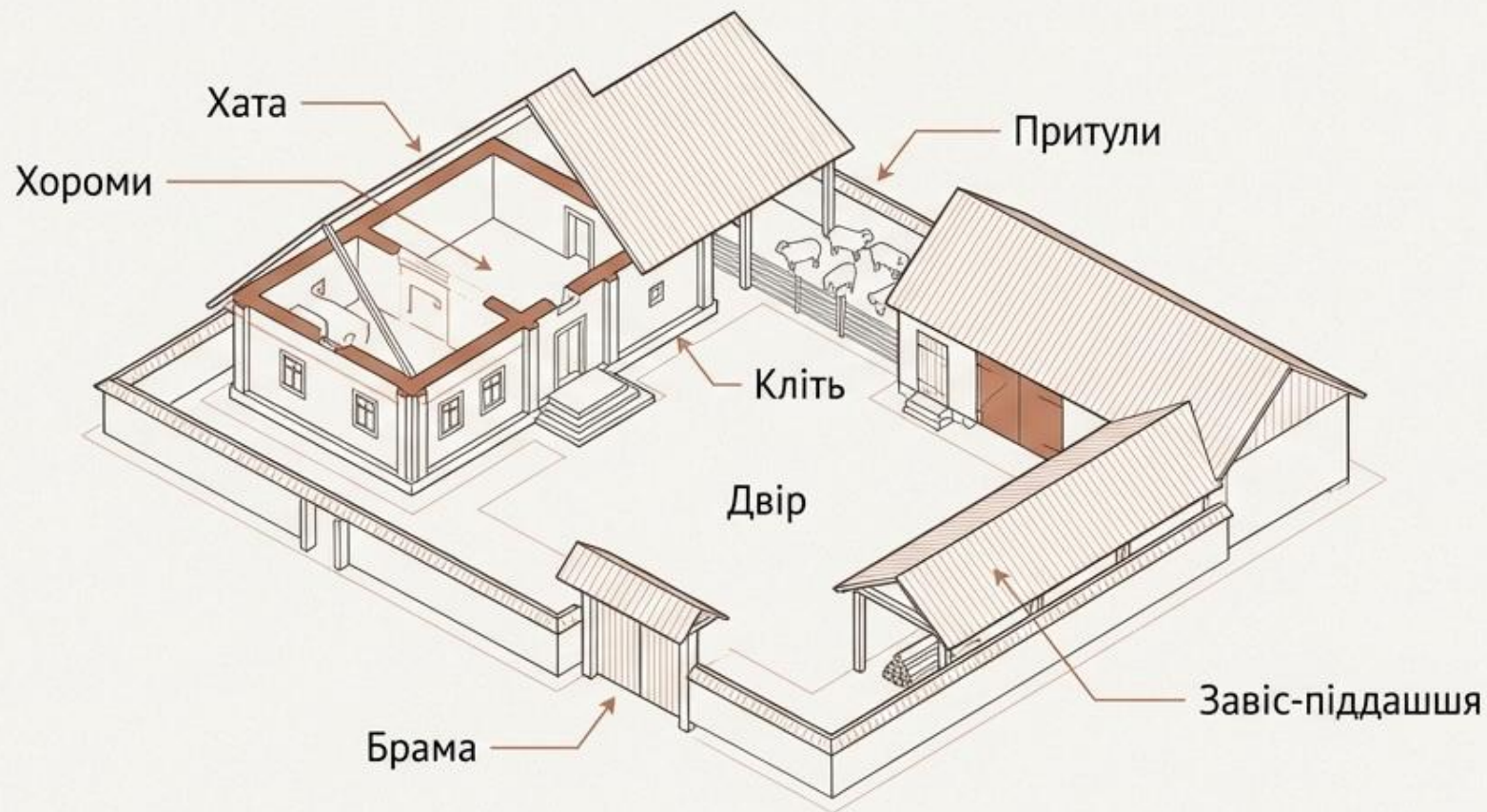

Робочий простір: Огорожа з піддашшям.

Навпроти головного фасаду хати розташована огорожа із «завісом-піддашшям». Це критий навіс, де зберігали різний господарський реманент: сани, віз та дрова.

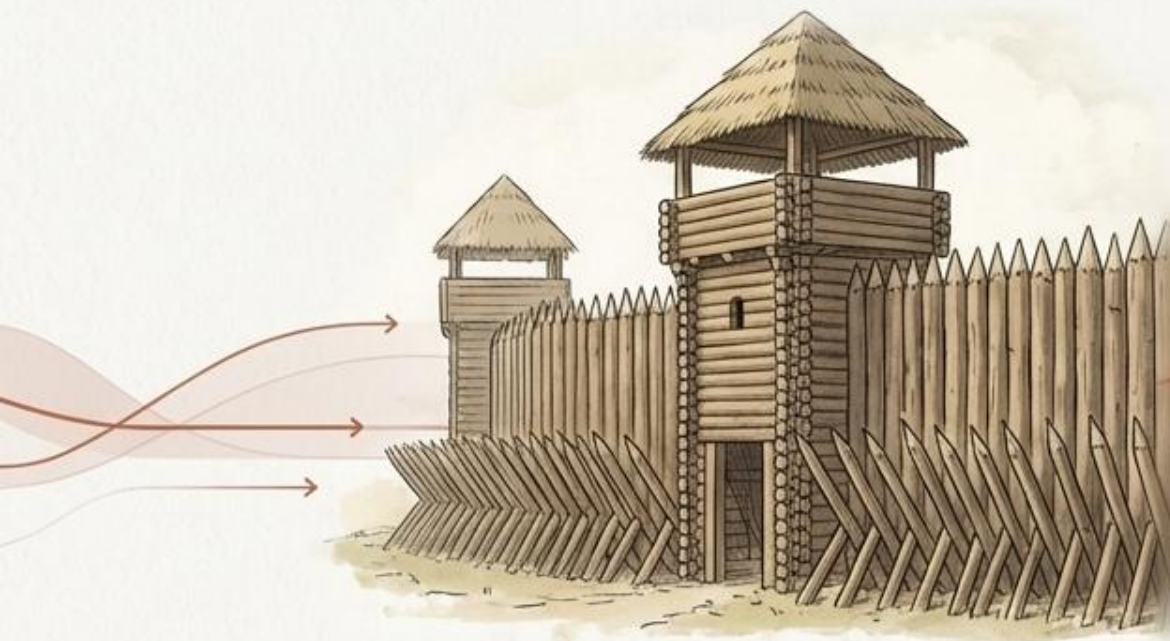

Єдина екосистема для життя та праці

Кожен елемент ґражди – від житлових кімнат до загону для овець – є частиною продуманої системи, створеної для автономного існування в умовах гір. Це мікрокосмос, де все взаємопов'язане.

Відлуння минулого: Архітектурні корені в Київській Русі.

Гуцульська хата з ґраждами – один із найдавніших типів житлового будівництва українців.

Загальна оборонна концепція усього комплексу не є унікальною для Карпат. Її історична тяглість сягає традицій давнього оборонного зодчества періоду Київської Русі.

Збережена спадщина: Гражда з Криворівні сьогодні.

Ця автентична ґражда з Криворівні була дбайливо перевезена у 1970 році до Музею народної архітектури та побуту у Львові імені Климентія Шептицького, де вона експонується і сьогодні.